

MOL Tiszaújváros- Százhalombatta olajvezeték lelőhely számok	Település	A lelőhely területének földrajzi neve	A lelőhely kutatottsága és az ott előkerült objektumok		A lelőhely korának meghatározása a felszíni/ásatási leletanyag alapján
24	Szentistván	Nádi-rét		Nem került elő régészeti objektum.	Őskor, császárkor
25	Mezőkövesd	Határja-járó	A lelőhely víz alatt volt.		bronzkor
26	Mezőkövesd	Határja-járó	A lelőhely víz alatt volt.		Őskor
27	Mezőkövesd	Vizes-nyilas		4 objektum került elő.	Őskor/rézkor
28	Mezőkövesd	Halom-alja		Nem került elő régészeti objektum.	Őskor
29	Mezőkövesd	Nagy-szállás		Nem került elő régészeti objektum.	Őskor
30	Mezőkövesd	Gulya-tó melléke		Öt gödör került elő.	neolitikum, császárkor
31	Mezőkövesd	Gulya-tó melléke	A lelőhely víz alatt volt.		Őskor, császárkor
32	Mezőkövesd	Kukoricás		Nem került elő régészeti objektum.	Őskor

fibulatöredék, terra sigillata csésze, stb. A feltárt leletanyag alapján a telep és a sírok a Kr. u. 3-4. századra keltezhetők.

Mivel csak az épülő autópálya területén dolgozhatunk, a telepet és temetőt egyik irányban sem tudtuk teljesen feltárni.

PATAY RÓBERT

223. Mezőkövesd, Patakra-járó-dűlő

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) R, B, Sza

Mezőkövesd 1. számú bányaterületén, az ún. Patakra járó-dűlőben Lovász Emese 2000. október 6-án a bodrogkeresztúri kultúra tejesedényének töredékét és embercsontokat gyűjtött. A lelőhely egy 105 m tszf magasságú, környezetéből láthatóan kiemelkedő domb déli oldalán fekszik. A déli és a keleti oldalon már zajlott a bányászás, az északi és a nyugati oldalon pedig kukoricás határolta a területet. Így a feltárást egy kb. 60×50 méteres felületen tudtuk végezni, amelyen kb. 40 cm humuszt termeltek le.

A bodrogkeresztúri kultúra 6 sírja közvetlenül a géppel megnyesett felszínen jelentkezett. Valamennyit megsértette a gép, a sírban magasabban lévő edények felső részét, peremét levágta. Valószínű, hogy nagyszámú sír pusztult el a bányászás megkezdésekor, vagy a területen korábban végzett mezőgazdasági munkák során. A sírok sötétbarna-fekete, apró fehér szemcsés, kőkeményre száradt szubhumuszban helyezkedtek el, a sírgödörök alakját csak nagyjából lehetett meghatározni. Valamennyi sírban voltak edénymellékletek (tejesköcsög és virágcserep alakú edények, kis tálak, csőtálpas edény),

valamint előkerültek kőeszközök, obszidián nyílhegy, rézárak és az egyik női sírből csontgyöngyök. A kerámiaanyag jellegzetességei alapján a sírokat a bodrogkeresztúri kultúra B fázisába sorolhatjuk. A sírok mellett egy rézkori gödört is feltártunk a hunyadihalmi csoport leletanyagával (pecsétlős fülek, karéjos peremű négy-szögletes edények töredékei).

A szarmata temető 24 sírját jóval mélyebbre, a nyestett felszíntől számított 70–80 cm-re ásták le. A sírok 4 sírsorba rendeződtek, közülük 11 volt kirabolva, több sírban koporsó nyomát lehetett megfigyelni. A sírok a korszak jellemző temetkezési szokásait mutatták, egy kivétellel. A 14. sz. sírban egy bal oldalára fektetett, zsugorított vázat találtunk, amelynek lábfeje vas lándzsahegyet helyeztek. Az előkerült leletanyagban megtalálhatók a korszak jellemző tárgyai: különféle típusú gyöngyök, fibulák, torquesek, gyűrűk, terra sigillata csésze és egyéb kerámiák, orsógombok, vaskések, stb. A 28. sz. sírből Otho császár (Kr. u. 69) ezüst dénárja került elő. A temető a mellékletek alapján Kr. u. 2–3. századra datálható.

Feltárunk egy bronzkori urnatemetkezést is, amit szintén megsértett a gép.

A bánya területén a feltárást teljesnek tekinthető, az északi és nyugati oldalon folytatódhatnak a sírok.

PATAY RÓBERT

224. Mezőszemere, Gyalog-tag-dűlő

(Heves megye) Ő, U, Sza, N

Az ARGON Kft. megbízásából 2000 áprilisának elején régészeti terepbejárást végeztünk a lelőhelyen annak fel-

mérésére, hogy az itt létesítendő kavicsbánya területén előfordulnak-e régészeti lelőhelyek, melyek a bányászati tevékenységgel kapcsolatban esetleges óvintézkedéseket tehetnek indokoltá.

A vizsgált kb. 42 hektáros terület Szihalomtól K-re, az Ostoros-patak Ny-i és D-i partján található, a leendő M3-as autópálya nyomvonalától közvetlenül É-ra (hrsz. 035/17-31). A felszín itt alapvetően sík, a legnagyobb szintkülönbség kb. 1,5 m-es.

A bányatelek két részre tagolható. A K-re eső rész egy 700 m hosszú, 100 m széles, lapos, szalagszerű föld-sáv az Ostoros-patak és a leendő autópálya nyomvonal között. A terepbejárás idején az egész terület parlagon hevert, a megfigyelési viszonyok rendkívül kedvezőtlenek voltak. Az I. sz. lelőhelyen, a bányatelek É-i határát jelző 7-es sz. pont közelében a kerámiatöredékek egy kb. 100 méteres átmérőjű foltban fordultak elő a legsűrűbben. Néhány cserépdarabon kívül két obszidián szilánk és egy hidrokvarcit penge került elő a felszínen. Az újkőkori leleteken felül egy szarmata kerámiadarabot is találtunk. A leletanyag mennyisége a bejárt terület nagyságához képest elenyésző, de ez lehet, hogy csak a rossz megfigyelési viszonyoknak köszönhető.

A bányatelek nagyobbik részét egy téglalap alakú, 750×500 m nagyságú, szántott, illetve bevetett terület képezi, amelyik az Ostoros-pataktól Ny-ra és DNy-ra terül el. Ezen a részen, ideális megfigyelési viszonyok mellett, újabb két lelőhelyet fedeztünk fel.

A II. sz. lelőhely a bányatelek határát jelző 4. sz. pont környékén található egy kb. 50–60 cm magasra kiemelkedő, kör alakú dombocskán. Az Ostoros-patak innen mintegy 40 m-re K-re kanyarodik É-felé. A felszíni leletek szóródása a dombocska teljes területén, azaz egy kb. 140 m-es átmérőjű kör mentén megfigyelhető volt, de a lelőhely nem korlátozódik teljes mértékben a domb zónájára, hanem ÉNy-i irányban kissé túllép azon. A kevés számú lelet apró újkőkori kerámiadarab, hidrokvarcit és obszidián pengeszilánk.

A III. sz. lelőhely a bányatelek és egyben az egész terület legmagasabb pontja környékén terül el, szórva nyosan előforduló kerámiadarabok jeleztek. A töredékek kisméretű, díszítetlen, jellegtelen darabok, kisebb részükben újkőkoriak, nagyobb részben egyéb őskori, vagy népvándorlás kori darabok. Az őskori darabokat két kőpenge egészíti ki. Az itt lokalizált lelőhely akár 120×100 m nagyságú is lehet, de az is elképzelhető, hogy csupán néhány objektum rejtőzik a felszín alatt.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

225. Mezőszemere, Jeges-, Kereszt- és Ostoros-dűlő (Heves megye) U, B, Sza

Az ARGON Kft. megbízásából 2000. június végén, július elején, régészeti terepbejárást végeztünk a Mezőszemeréhez tartozó Jeges- és Ostoros-dűlőn annak felmérésére, hogy az itt létesítendő, Mezőszemere II. elnevezésű bányaterületen előfordulnak-e régészeti lelőhelyek.

A vizsgált kb. 60 hektáros terület Mezőszemerétől 2 km-re ÉK-re, az Ostoros-patak és a tőle Ny-ra eső É-D-i irányú fasor közötti területen található, ott, ahol a DNy-ÉK irányú Barátság II kőolajvezeték találkozik az Ostoros-patakkal (hrsz. 065/9–12). A domborzat erőfelé sík, a legnagyobb szintkülönbség kb. 1,5 m-es.

A bányatelek kb. 9/10 része a patak és a fasor közötti területre esik. Ezen a területen a terepbejárás idején búzát, illetve egy kis sávban árpat termeszettek, de a megfigyelési viszonyok a fentiek ellenére nem voltak nagyon kedvezőtlenek. A kőolajvezeték É-ra eső részen, az Ostoros-patak Ny-i partja mentén elterülő 250–300 m-es sávban 4 régészeti lelőhelyet lokalizáltunk (1–4. lelőhelyek). Ezek egymás közelében, szinte egymás mellett találhatóak, sőt közöttük kisebb átfedések is vannak. Elkülönítésüket egyrészt az eltérő korú leletanyag, másrészt a tagolt domborzati egységek indokolták. A lelőhelyek mindegyike egy-egy kisebb magaslatához kötődik, illetve ezek közvetlen környezetét jelenti. Az 1. sz. lelőhely a bányatelek É-i határát képező erdősávtól D-re került elő, illetve attól a helytől DNy-ra, ahol az Ostoros-patak K-Ny-i irányból ÉNy-DK irányra vált. A lelőhelyre szarmata cserepek felszíni szóródása utalt. Ettől Ny-ra és D-re, egy markánsabban kiemelkedő magaslaton és annak D-i, DK-i lejtőjén került elő a 2. sz. lelőhely, melyet főleg újkőkori, az alföldi vonaldíszes kultúra kerámiatöredékei jeleztek. Az ettől a dombtól Ny-ra eső kisebb magaslaton került elő a 3. sz. lelőhely, melyet szarmata és AVK kerámiadarabok felszíni szóródása alapján határoltunk le. A bányatelek ÉNy-i sarkában, az árpaföldön találtuk meg a 4. sz. lelőhelyet, melyet szintén szarmata kerámiadarabok jeleztek.

A kőolajvezeték D-re eső részen két lelőhely került elő (5–6. lelőhelyek). Mindkét esetben ugyancsak egy-egy kisebb kiemelkedés környezetében szóródtak a leletek a felszínen. Az Ostoros-patak közelében húzódó 5. sz. lelőhelyre alföldi vonaldíszes, bronzkori és szarmata edénytöredékek utaltak, míg a pataktól távolabb eső 6. sz. lelőhelyet alföldi vonaldíszes kerámiadarabok szóródása jelezte.

A bányatelek maradék (1/10) része, a fasortól Ny-ra eső terület, két részre osztható. A megfigyelési viszonyok ezen a 2 hektáron eléggé rosszak voltak, de nagy biztonsággal állítható, hogy itt régészeti lelőhellyel nem kell számolni. A kőolajvezeték É-ra eső 2,5 hektáron ottjártunkkor nem volt növénytakaró, ezért itt kiváló megfigyelési körülmények adódtak. A terület É-i felén, a felszínen szóródó nagy mennyiségű, főleg szarmata kerámiadarab alapján, egy újabb régészeti lelőhelyet valószínűsíthetünk. Ez már a kereszt-dűlői 1. sz. lelőhely, mely valószínűleg a szomszédos jeges- és ostoros-dűlői 3. sz. lelőhely folytatásának is tekinthető, bár lehet, hogy ez inkább a bányatelektől Ny-ra eső részhez kötődik, ahol egy domb tetején és K-i lejtőjén szintén egy nagyobb lelőhely húzódhat. Ez utóbbi a Kereszt-dűlő 2. sz. lelőhely, melyen a szarma-